

RS
USREPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: Up-1099/18-7

Datum: 3. 12. 2018

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložila A. B., C., ki jo zastopa Velimir Cugmas, odvetnik v Slovenskih Konjicah, na seji 3. decembra 2018

sklenil:

- 1. Ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča št. X DoR 83/2018 z dne 20. 6. 2018 se ne sprejme.**
- 2. Ustavna pritožba zoper sodbo Upravnega sodišča, Oddelka v Mariboru, št. II U 143/2016 z dne 10. 1. 2018 se sprejme v obravnavo.**

OBRAZLOŽITEV

1. Pritožnica (v upravnem sporu tožnica) izpodbija sodbo Upravnega sodišča, s katero je bila zavrnjena njena tožba zoper odločbo Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti o zavrnitvi njene vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti za mladoletna vnuka. Upravno sodišče je na podlagi izvedenega dokaznega postopka (izvida in mnenja izvedenca kliničnega psihologa mag. Draga Tacola, zaslišanja pritožnice in skrbnice, listin upravnega in sodnega spisa ter izvedenskega mnenja, pridobljenega v nepravdnem postopku št. N 168/2016) presodilo, da izvajanje rejništva po pritožnici ne bi bilo v korist otrok. Kot je ugotovilo sodišče prve stopnje, vsak od otrok kaže svoje kognitivne, čustvene in vedenjske posebnosti, ki so deloma posledica razvojnih primanjkljajev (zlasti pri starejšem otroku), deloma pa imajo svoj vzrok v neugodnih pogojih v njunem odraščanju pred družinsko tragedijo in po njej. Zaradi navedenih posebnosti sta otroka zahtevna za vzgojo, to pa je pričakovati tudi še naprej v njunem odraščanju in razvoju. Po drugi strani je sodišče pri pritožnici ugotovilo določene šibkosti, posebnosti in primanjkljaje, ki kažejo na podobo manj čvrste osebnostne zgradbe. Kot je pojasnilo sodišče prve stopnje, bo šlo pri rejništvu v obravnavanem primeru za daljše časovno obdobje, prav tako za zahtevno situacijo, zato je prav

vprašanje ustrezne vzgoje odločilno. Zato je izrednega pomena prepoznavanje osebnostnih, razvojnih primanjkljajev in odklonov ter ustrezno odzivanje v konkretnih življenjskih situacijah. Že izvedenec je ugotovil, da otroka potrebujeta ustrezne spodbude, usmerjanje in nadzor. Take sposobnosti pa po oceni sodišča pri pritožnici niso bile ugotovljene, saj nima najboljšega uvida v težave in ovire v njenem razvoju, jih ne pozna in ne razume ali pa jih nezavedno zmanjšuje. Ker se v postopkih, ki se tičejo otrok, zasleduje največja korist otrok, je tudi v tem postopku temeljno vodilo zagotoviti kvalitetno izvajanje rejništva. Sodišče zato ni sledilo stališču pritožnice, da bi bila tudi "preprostejša vzgoja", ki jo je izvedenec zaznal pri njej, v konkretnem primeru v korist otrok. Sklicevalo se je tudi na ugotovitev izvedenca, da pritožnica tudi v dolgoročni perspektivi ne bi zmogla dovolj uspešno opravljati vzgojnega poslanstva.

2. Vrhovno sodišče je pritožničin predlog za dopustitev revizije zavrnilo.

3. Pritožnica zatrjuje kršitve pravic iz 14., 15., 22., 23., 34., 35., 53. in 56. člena Ustave. Zatrjuje tudi kršitev 5., 8. in 125. člena Ustave. Poleg tega zatrjuje kršitve 6., 8., 13., 14., 17. in 18. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) ter 3., 5., 8., 12. in 16. člena Konvencije o otrokovih pravicah (Uradni list SFRJ – MP, št. 15/90; Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, Uradni list RS, št. 35/92, in MP, št. 9/92 – v nadaljevanju KOP). Pritožnica zatrjuje, da v upravnem sporu ni bilo ustrezno ugotovljeno, kaj je največja korist otrok, saj sodišče ni pretreslo vseh pomembnih okoliščin, ki bi ta nedoločni pravni standard ustrezno zapolnile. Opozarja na neustrezno zastopanje otrok v upravnem postopku po skrbniku CSD Č, ki ga je dopustilo sodišče prve stopnje, kar naj bi bilo v nasprotju s 56. členom Ustave ter 3. in 12. členom KOP. Po mnenju pritožnice bi bilo zgolj s postavitvijo neodvisnega in nepristranskega skrbnika mogoče zagotoviti, da bi bile želje otrok izražene in da bi bila dejansko zasledovana njuna največja korist. Pritožnica sodišču prve stopnje tudi očita, da pred izdajo sodbe ni pridobilo mnenja mladoletnih otrok. Pri tem se sklicuje na KOP, ki postavlja pravico do izražanja lastnega mnenja med najpomembnejše otrokove pravice. Po mnenju pritožnice sta bila oba otroka glede na njuno čustveno in intelektualno razvitost mnenje zmožna izraziti, če ne neposredno, pa vsaj s konkludentnimi dejanji. Posledično bi sodišče moralo pridobiti tudi njuni mnenji, saj brez teh ni moglo odločiti o njuni največji koristi. Sodišče naj bi tudi prezrlo navedbo izvedenca v izvedenskem mnenju, da ostaja odprto vprašanje, ali je umik otrok iz travmatiziranega okolja res najboljša rešitev in edino zagotovilo njunega nadaljnjega zdravega razvoja in uspešnosti osebne prilagoditve, ter da bi na to vprašanje najbolj kompetentno odgovoril izvedenec s področja otroške klinične psihologije. Po mnenju pritožnice gre za pomembno (odprto) vprašanje, na katerega bi bilo zaradi zasledovanja največje otrokove koristi nujno odgovoriti. Sodišče ni zadostno ugotovilo, ali je v konkretnem primeru zadoščeno standardu največje koristi otrok, saj njune največje koristi vsebinsko ni konkretiziralo. Izpodbijana sodba naj bi bila tako rezultat subjektivnega določanja pomena največje otrokove koristi, ne da bi bili pri tem upoštevani konkretno stanje, konkretne potrebe, zaznave in želje otrok, konkretne razmere med starima staršema in vnukoma ipd. Glede na to pritožnica meni, da

izpodbijana sodba nima razlogov o odločilnih dejstvih, kar pomeni kršitev njenih pravic iz 23. in 25. člena ter 6. člena EKČP.

4. Pritožnica poudarja, da v konkretnem primeru sploh ni bilo razlogov za poseg države, ki jih določa tretji odstavek 56. člena Ustave. Otroka naj bi vse do protipravnega odvzema, ki ga je izvršil CSD Č 30. 3. 2016, imela ustrezno družinsko oskrbo pri svojih starih starših in naj ne bi bila prikrajšana za družinsko okolje. Pri starih starših naj ne bi bila kakorkoli ogrožena. Pritožnica poudarja, da je bila namestitev obeh otrok pri njej primerna do 30. 3. 2016, zakaj po tem datumu ni bila več primerna, pa sodišče ni pojasnilo. Izpodbijana sodba zato ne dosega standarda zadostne obrazloženosti. Sodišče prve stopnje naj bi pri odločanju tudi prezrlo stališča Vrhovnega sodišča, sprejeta v sodbi in sklepu št. I Up 161/2016 z dne 19. 10. 2016, ki so po mnenju pritožnice pomembna za presojo obravnavane zadeve. Tu gre zlasti za stališče Vrhovnega sodišča, po katerem imajo ob ustavno skladni razlagi 7. in 14. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02 in 109/12 – v nadaljevanju ZIRD) v zvezi s 35. členom ZIRD pri odločanju pristojnih organov o izbiri rejnika za te otroke bližnji sorodniki ob pridobitvi dovoljenja za opravljanje rejniške dejavnosti prednost pred drugimi rejniki. Po njenem mnenju je sodišče prve stopnje z izpodbijano odločitvijo kršilo 8. člen EKČP in 5. člen KOP. Prav tako naj bi tako njej kot mladoletnima otrokoma kršilo tudi pravico do spoštovanja doma (36. člena Ustave), saj sta bila otroka proti svoji volji iztrgana iz njunega domačega okolja.

5. Pritožnica sodišču prve stopnje tudi očita, da je selektivno povzelo zgolj tiste ugotovitve izvedenca mag. Draga Tacola, ki so zanjo manj ugodne (in pridobljene z uporabo spornega psihodiagnostičnega sredstva), medtem ko izvedenčevih pozitivnih ocen glede pritožnice očitno ni upoštevalo. S tem naj bi bilo izkazano pristransko delovanje sodišča. Sodišče naj bi pri odločanju zanemarilo nekatere bistvene ugotovitve izvedenca, kot na primer, da je pritožnica sposobna prepoznavati temeljne potrebe svojih vnukov ter delovati v skladu s temi potrebami in v korist njunega zdravega razvoja; da sta se vnuka pri njej počutila varno, sprejeta, ljubljena ter da jima je zagotovila vse, kar sta nujno potrebovala za življenje. Stališče sodišča, ki ni sledilo pritožničinemu mnenju, da bi bila tudi "preprostejša vzgoja", ki jo je zaznal izvedenec pri pritožnici, v konkretnem primeru otrokoma v korist, naj bi bilo neobrazloženo. Pritožnica poudarja, da ne gre le za njeno osebno stališče, temveč mnenje priznanega strokovnjaka – specialista klinične psihologije dr. Petra Praperja. Tudi ugotovitev sodišča, da bi naj pritožnica na zaslišanju na glavni obravnavi delovala neprepričljivo in da naj bi v glavnem sledila svojemu pooblaščenцу, naj bi bila brez vsakršne podlage.

6. Vrhovnemu sodišču pritožnica očita, da je s pavšalno zavrnitvijo predloga za dopustitev revizije kršilo njene pravice iz 14., 22., 23. in 53. člena Ustave ter 6., 8. in 13. člena EKČP. Vrhovno sodišče bi po njenem mnenju moralo dopustiti revizijo, še zlasti glede na stališča, sprejeta v predhodni zadevi št. I Up 161/2016, v kateri je ugotovilo kršitev pritožničine pravice do družinskega življenja iz 53. člena Ustave in 8. člena EKČP. Glede na vse navedeno pritožnica predlaga razveljavitev sklepa Vrhovnega sodišča in sodbe

Upravnega sodišča, z napotilom, naj sodišče ponovno odloči o njenem zahtevku za izdajo dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti ob upoštevanju stališč Ustavnega sodišča.

7. Senat Ustavnega sodišča ustavne pritožbe zoper sklep Vrhovnega sodišča ni sprejel v obravnavo, ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS;1. točka izreka).

8. Senat Ustavnega sodišča je ustavno pritožbo zoper sodbo Upravnega sodišča sprejel v obravnavo. O njeni utemeljenosti bo odločalo Ustavno sodišče, ki bo presodilo, ali so bile z izpodbijano sodno odločbo kršene pritožnične človekove pravice oziroma temeljne svoboščine (2. točka izreka).

9. Senat Ustavnega sodišča je sprejel ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednica senata dr. Špelca Mežnar ter člana dr. Matej Accetto in dr. Jadranka Sovdat. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Špelca Mežnar
Predsednica senata